

Brüssel, 14. november 2024
(OR. en)

15497/24

COH 65

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ühtekuuluvuspoliitika põhiväärtuste tugevdamine: kuidas parandada tulevikus ühtekuuluvuspoliitika fondide eelarve jagatud täitmist kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega? – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Ühtekuuluvuspoliitikale pühendatud üldasjade nõukogu 28. novembri istungil palutakse ühtekuuluvuspoliitika eest vastutavatel ministritel arutada käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi dokumendi alusel teemat „Ühtekuuluvuspoliitika põhiväärtuste tugevdamine: kuidas parandada tulevikus ühtekuuluvuspoliitika fondide eelarve jagatud täitmist kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega?“

Taustdokument

ühtekuuluvuspoliitikale pühendatud üldasjade nõukogu istungile

„Ühtekuuluvuspoliitika põhiväärtuste tugevdamine: kuidas parandada tulevikus ühtekuuluvuspoliitika fondide eelarve jagatud täitmist kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega?“

Vastavalt aluslepingus sätestatule on ELi ühtekuuluvuspoliitika „liidu täieliku arengu ja kestva edu jaoks esmatähtis“ ning see on osutunud oluliseks majanduskasvu, lähenemise, konkurentsivõime ja integratsiooni soodustajaks.

Ühtekuuluvuspoliitika aluseks on olnud sellised põhimõtted nagu partnerlus, subsidiaarsus, mitmetasandiline valitsemine ja eelarve jagatud täitmine, mis võimaldab liikmesriikidel ja piirkondadel aktiivselt osaleda poliitika rakendamises, tugevdades samal ajal vastutust eri valitsemistasanditel.

Eelarve jagatud täitmine suurendab liikmesriikide ja piirkondade mõjuvõimu, andes neile võimaluse rääkida kaasa ELi poliitikameetmete kavandamises ja programmitöös, mitte ainult nende haldamises ja rakendamises, ning seega tugevdab see projektide puhul nende omaluse tunnet ja edendab kogukonna kaasatust. Selline piirkondlik kaasav lähenemisviis võimaldab konkreetsetele kohalikele probleemidele ja prioriteetidele kohandatud reageerimist, et ELi meetmed oleksid otsesemalt seotud kogukondadega, keda ta teenib.

Ühtekuuluvuspoliitika tulevikku käsitlevate arutelude käigus on paljud liikmesriigid ja ELi institutsioonid korduvalt kinnitanud vajadust säilitada eelarve jagatud täitmine keskse elemendina. Regioonide Komitee¹ pooldab asjaomast teemat käsitlevas arvamuses kindlalt seda, et eelarve jagatud täitmise mudel, mitmetasandiline valitsemine ja partnerluspõhimõtte jääksid 2027. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika juhtpõhimõteteks, rõhutades samas, et kohalike ja piirkondlike sidusrühmade kaasamine on ühtekuuluvuspoliitika tõhususe seisukohast väga oluline. Nagu on esile toodud ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kõrgetasemelise töörühma aruandes², on ühtekuuluvuspoliitika ELis ainulaadne tänu oma kohapõhisele lähenemisviisile, mille puhul kaasatakse aktiivselt erinevaid sidusrühmi, viies selle kooskõlla partnerluspõhimõttega. See kaasav meetod on väga oluline territoriaalsete vajaduste rahuldamiseks, võimaluste äratundmiseks ja Euroopa ühtekuuluvusprojektide edu suurendamiseks.

Lisaks rõhutas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee³, et liikmesriikide ja ELi fondid, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, nõuavad selgeid ja lihtsaid reegleid ühesainsas kokkuvõttvas määruses. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib kokkuvõtteks, et lihtsustamispüüdlused on eriti olulised, et tagada eelarve jagatud täitmise raamistiku teostatavus piiratud haldussuutlikkusega piirkondade jaoks.

Taaste- ja vastupidavusrahastu loomine tõi paralleelse rakendamise ja kattuvate toetusvaldkondade tõttu hiljuti kaasa võrdlusvõimaluse ühtekuuluvuspoliitikaga. Taaste- ja vastupidavusrahastu on näide alternatiivsest rakendamismudelitest, kuigi piirkondliku kaasatuse tase ei ole ühtekuuluvuspoliitika fondidega samaväärne. Euroopa Kontrollikoda kirjeldab oma 2023. aasta analüüsis⁴, et erinevalt ühtekuuluvuspoliitika fondidest ei nõua taaste- ja vastupidavusrahastu mitmetasandilist valitsemist ega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste põhjalikku osalemist.

---

¹ Euroopa Regioonide Komitee 29. novembril 2023 vastu võetud arvamus teemal „Ühtekuuluvuspoliitika tulevik pärast 2027. aastat“.

² Ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kõrgetasemelise töörühma 2024. aasta veebruari aruanne „Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe“ („Üheskoos kestliku tuleviku kujundamine – ühtekuuluvus konkurentsivõimelise ja kaasava Euroopa nimel“).

³ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 20. septembril 2023 vastu võetud arvamus teemal „Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika: ühtekuuluvuspoliitika 2.0 suunas liikumine“.

⁴ Ülevaade 01/2023 „Ühtekuuluvuspoliitika ning taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu eraldatav ELi rahastamine: võrdlev analüüs“.

Veel üks aspekt, millest lähtuvalt ühtekuuluvuspoliitika tuleviku üle arutleda, on taaste- ja vastupidavusrahastrahastu nn tulemuspõhine lähenemisviis. Siiski on tulemusaspektid alati ühtekuuluvuspoliitikas esinenud, eriti alates sellest ajast, mil seda pärast Barca aruannet⁵ tulemustele orienteerituse suunas reformiti. Kui partnerluslepingutes sätestatakse fondide pikaajaline strateegiline suund, siis programmides käsitletakse asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ning riiklikke või piirkondlikke strateegiaid, hinnatakse horisontaalsete ja temaatiliste eeltingimuste täitmist ning määratakse kindlaks ühised ja koondatavad näitajad, tagades ühtekuuluvuspoliitika tulemuste läbipaistva järelevalve ELi tasandil. Peale selle on ühtekuuluvuspoliitikas laialdaselt kasutatud hindamiste nõuet ning ühtlasi nende tulemustele tuginedes lihtsustatud hüvitamisemeetodeid, nagu lihtsustatud kuluvõimalused ja kuludega sidumata rahastamine.

Samal ajal kui EL valmistab ette arutelu tulevase eelarve struktuuri, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika üle, käsitletakse ka eelarve jagatud täitmise tähtsust ühtekuuluvuspoliitika rakendamisel. Vastavalt poliitilistele suunistele, mille Euroopa Komisjoni ametisseastuv president esitas järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule, peaks uus pikaajaline eelarve toimima lihtsamalt, mis tähendab vähem programme ja kava iga riigi jaoks, sidudes peamised reformid investeringutega. See võib siiski kaasa tuua ülemineku praeguselt eelarve jagatud täitmiselt tsentraliseeritumale ELi vahendite, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika fondide haldamisele, mis viib eelarve jagatud täitmise eri valdkondade (programmitöö, juhtimine ja kontroll) ümberkorraldamiseni, millel võib olla märkimisväärne mõju subsidiaarsusele, omalusele ja partnerlusele.

Eesistujariik Ungari väidab, et ELi ühtekuuluvuspoliitika eelarve jagatud täitmise praeguste aspektide säilitamine tähendab ka ühtekuuluvuspoliitika põhiväärtuste säilitamist. Seetõttu peaksime uurima ka seda, kuidas neid saaks pärast 2027. aastat tugevdada, et ühtekuuluvuspoliitika jääks tõhusaks vahendiks arengu edendamisel, kohalike osalejate mõjuvõimu suurendamisel ning tugevama, konkurentsivõimelisema ja integreerituma Euroopa ülesehitamisel.

---

⁵ Regionaalpoliitika voliniku Danuta Hübneri tellimusel Fabrizio Barca poolt 2009. aasta aprillis koostatud sõltumatu aruanne „An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations“ („Ühtekuuluvuspoliitika reformikava. Piirkondlik lähenemine Euroopa Liidu probleemide ja ootustega tegelemiseks“).

Võttes arvesse eespool nimetatud punkte, palub eesistujariik ministritel arutada järgmist küsimust.

Kuidas parandada tulevikus ühtekuuluvuspoliitika fondide eelarve jagatud täitmist kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega?
